

Lastensuojelun Keskusliitto

Johannes Jahnukainen & Anna Tiili

14.3.2022

Lastensuojelun Keskusliitto
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
Puh. 050 411 2380
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

Lastensuojelun jälkihuollon politiikkasuositus

Ensimmäistä kertaa laadittu lastensuojelun jälkihuollon politiikkasuositus.

Suositus sisältää 5 keskeistä jälkihuollon kehittämiseen liittyvää toimenpide-ehdotusta.

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITON POLITIIKKASUOSITUS 1/2022

Lastensuojelun jälkihuollon asiakkaat tarvitsevat kokonaisvaltaista tukea

Moni lastensuojelun jälkihuollon asiakas ponnistaa aikuisuuteen hyvin erilaisista lähtökohdista kuin suurin osa ikätovereistaan. Lastensuojelun jälkihuoltoon investoimalla voidaan varmistaa nuorelle oikea suunta aikuistumiseen. Hyvin toimiva jälkihuolto voi ennaltaehkäistä myöhempiä aikuispalveluiden tarvetta sekä ylisukupolvista huono-osaisuutta.

Laadukas lastensuojelun jälkihuolto liittyy ennen kaikkea itsenäistyvän nuoren asumisen turvaamiseen. Jotta nuori ei jää asioidensa kanssa yksin, on jälkihuollon työntekijäresurssit vahvistettava. Kohtaamistyö edellyttää aikaa.

Erityisesti paljon tukea tarvitsevien jälkihuollon nuorten kohdalla tarvitaan palvelujärjestelmän yhteistä vastuunkantoa ja tasalaatuista palvelua.

Lastensuojelun jälkihuollon sisältöjä tulee kehittää aktiivisesti ja tutkittuun tietoon perustuen. Asiakkaiden ja työntekijöiden yhteiskehittämisen avulla lastensuojelun palveluita voidaan kehittää paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi.

Suosituks

1. Itsenäistyvän nuoren asuminen on turvattava.
2. Riittävästi aikaa asiakkaalle: Työntekijäresurssit on saatettava kuntoon.
3. Yli-sektorista yhteistyötä ja kokonaisvaltaista tukea tulee kehittää.
4. Yhdenvertaisuus palveluiden ja etuuskäytön saamisessa on varmistettava.
5. Työn sisältöjä ja työskentelytapoja tulee kehittää aktiivisesti, tutkimusperustaisesti ja yhdessä asiakkaiden kanssa.

MITÄ LASTENSUOJELUN JÄLKIHUOLTO ON?

Lastensuojelun jälkihuolto on yksi osa lastensuojelun kokonaisuutta. Sen avulla varmistetaan, että nuori saa lastensuojelun toimenpiteenä tehdyn sijoituksen jälkeen riittävästi tukea itsenäistymiseen ja aikuistumiseen.

Lastensuojelun jälkihuollon asiakas voi olla alakäkinen tai täysi-ikäinen. Suurin osa jälkihuollon asiakkaista on itsenäistymisvaiheessa olevia nuoria.*

KENELLÄ ON OIKEUS LASTENSUOJELUN JÄLKIHUOLTOON?

Lapsen tai nuoren oikeus jälkihuoltoon syntyy sijaishuollon päättymisen tai avoimuuden sijoituksen jälkeen. Edellytyksenä on, että sijoitus on kestänyt yhtäjakoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdittanut lapsen yksin.*

Nuorelle voidaan tarjota lastensuojelun jälkihuollon tukea myös silloin, kun järjestäjätaholla ei ole ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta.* Velvollisuus jälkihuollon järjestämisen päätyttyä viimeistään, kun nuori täyttää 25 vuotta.*

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

Moni lastensuojelun jälkihuollon asiakas ponnistaa aikuisuuteen hyvin erilaisista lähtökohdista kuin suurin osa ikätovereistaan. Lastensuojelun jälkihuoltoon investoimalla voidaan varmistaa nuorelle oikea suunta aikuistumiseen. Hyvin toimiva jälkihuolto voi ennaltaehkäistä myöhempää aikuispalveluiden tarvetta sekä ylisukupolvista huono-osaisuutta.

Lastensuojelun jälkihuolto

- Osa lastensuojelun kokonaisuutta.
- Tarkoitus varmistaa, että nuori saa lastensuojelun toimenpiteenä tehdyn sijoituksen jälkeen riittävästi tukea.

- Lapsen tai nuoren oikeus jälkihuoltoon syntyy sijaishuollon päättymisen tai avohuollon sijoituksen jälkeen.
- Edellytyksenä on, että sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

- Lastensuojelun jälkihuollon asiakas voi olla alaikäinen tai täysi-ikäinen. Suurin osa jälkihuollon asiakkaista on itsenäistymisvaiheessa olevia nuoria.

Suosituksset

1

Asumispalveluita tulee kehittää

2

Työntekijäresurssit saatettava kuntoon

3

Ylisektorista yhteistyötä ja kokonaisvaltaista tukea tulee kehittää

4

Yhdenvertaisuus palveluiden ja etuuksien saamisessa tulee varmistaa

5

Toimintamalleja, työn sisältöjä ja työskentelytapoja tulee kehittää aktiivisesti ja tutkimusperustaisesti

1. Asumispalveluita tulee kehittää

- Kunnilla heikot mahdollisuudet tarjota asunto jälkihuollon itsenäistyville asiakkaille. Myös tuetun asumisen mahdollisuudet olleet riittämättömiä.
- Oma tila ja koti ovat elämän perusasioita ja asumisen ollessa kunnossa voi nuori edistää paremmin myös muita asioita elämässään.
- Asumisen turvaaminen on viimekädessä järjestämisvastuussa olevan tahon tehtävä. Hyvinvointialueiden on kyettävä turvaamaan jälkihuollon asiakkaiden asuminen.
- Sekä asuntopulaan, että paljon palveluja tarvitsevien nuorten tuen tarpeeseen voitaisiin vastata siihen erikoistuneilla asumisyksiköillä, joiden yhteyteen kootaan tiivistä moniammatillista tukea helposti saataville.

2. Työntekijäresurssit on saatettava kuntoon

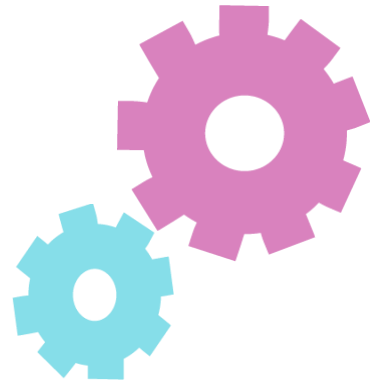
- Tärkein työmenetelmä jälkihuollossa on kohtaaminen ja ilman toimivaa auttamissuhdetta ei voida saavuttaa laadukasta jälkihuoltoa.
- Laadukas jälkihuolto on inhimillisesti välttämätöntä, mutta sen lisäksi hyvin toimivalla jälkihuollolla voidaan saada myös yhteiskunnallisia säästöjä.
- Tällä hetkellä sekä sosiaalityön että sosiaaliohjauksen resurssit ovat monessa kunnassa liian pienet.
- Vaikuttava kohtamistyö edellyttää, että jälkihuollon sosiaalityöhön säädetään lakisääteinen henkilöstömitoitus.
- Hyvinvointialueille on varattava riittävästi jälkihuollon työntekijävakansseja ja resursseja ostopalveluna toteutuvaan sosiaaliohjaajan tukeen.

3. Ylisektorista yhteistyötä ja kokonaisvaltaista tukea tulee kehittää

- Jälkihuollon asiakkaan kannalta palvelut ovat hajallaan eri hallinnonaloilla ja on riski, että nuori tippuu palvelujärjestelmän väliin.
- Keskeiset yhteistyötahot on koottava yhteen ja autettava tuen piiriin pääsemisessä. Toimivan monialaisen yhteistyön edellytyksiä hyvinvointialueilla on edistettävä. Tarvitsemme palvelujärjestelmän yhteistä vastuunkantoa. Palveluihin hakeutumista ei voida jättää nuoren vastuulle.
- Nuorta on tuettava oman palveluntarpeen ja palvelupolun hahmottamisessa. Nuoren tietoisuutta omista oikeuksistaan ja jälkihuollon sisällöistä on edistettävä.
- Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan noston myötä yhä suurempi osa asiakkaista on perheellisiä. Osa heistä kaipaa tukea omaan vanhemmuuteensa, joten oikeanlaista tukea ylisukupolvisten ongelmien ehkäisemiseksi tarvitaan.

4. Yhdenvertaisuus palveluiden ja etuuksien saamisessa tulee varmistaa

- Jälkihuolto toteutuu hyvin vaihtelevin käytännöin eri kunnissa. Jokaisen jälkihuollon asiakkaan tulisi saada laadukasta tukea ja palvelua asiakkuutensa aikana, asuinkunnasta riippumatta.
- Palveluiden järjestämiseen ja kustannusvastuuseen on liittynyt kuntien välisiä kiistoja. Jotta palvelujen saaminen ei viivästy kuntien tai hyvinvointialueiden välisten erimielisyyksien vuoksi, tulee yhteisten kansallisten ohjeistusten olla riittävän selkeät.
- Nuoret ovat myös eriarvoisessa asemassa itsenäistymisvarojen suhteen. Itsenäistymisvarojen kertymiseen vaikuttaa se, millainen käytäntö kunnassa on sijoituksen aikana tapahtuvaan etuuksien perintään liittyen.
- Jälkihuollon asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu edellyttää selkeää kansallista ohjausta sekä tarvittaessa lainsäädännön täsmentämistä nuorille myönnettävään taloudelliseen tukeen ja itsenäistymisvaroihin liittyen.

5. Toimintamalleja, työn sisältöjä ja työskentelytapoja tulee kehittää aktiivisesti ja tutkimusperustaisesti

- Kehittämistyön tulee olla pitkäjänteisempää ja perustua vahvemmin tutkittuun tietoon.
- Erityistä huomiota on kiinnitettävä kehitysehdotusten toimeenpanoon: alusta alkaen keskeisimmäksi tavoitteeksi on otettava kehittämistyön jalkautuminen osaksi arjen työtä, ja siihen on varattava riittävät resurssit.
- Asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen on välttämätöntä hyvinvointialueiden rakenteisiin, jotta jo varhaisessa vaiheessa mahdollistetaan aktiivinen toimijuus.
- Työssä tulee huomioida asiakkaiden traumatausta ja riski ylisukupolvisuudesta, mutta samalla luoda toiveikkuutta ja nähdä potentiaalia nuorena.

Kiitos!

